ఎత్తుని పిడికిళ్ళు....

చక్ర

(గత సంచిక తరువాయి)

దసరా పండుగ అయిపోయింది.
వూరంతా ఉడికిపోతోంది.
దొర పెద్దపులి కదా! ఎవ్వని కొడ్తడో, ఎవ్వని చంపుకతింటడో....?
ఆనాటి రాత్రి....

పిల్లలు పండుకున్నరు. దీపం వెలుగుతున్నది. ఎక్కడివక్కడ గిన్నెలన్ని సదిరింది ఈరమ్మ. సిగలోంచి జారిపోతున్న బంతిపూల దండని సరిగ్గా అదిమి పెట్టింది. అయిదేళ్ళ చిన్నది ఏడుస్తున్నది. ఆమెకన్నీ తొందరే. ఆఖరికి బువ్వ కూడా సగం కడుపుకే తింటుంది. అసలు ఆ చిన్నదానితో వేగలేకుండవుంది. కానీ ఆ బిడ్డే అరక్షణం కనిపించకపోతే, తన పంచప్రాణాలెగిరిపోవూ! తను చచ్చిపోదూ!

మెల్లగ నడుచుకుంటూ వచ్చి మంచం కోడుమీన కూర్చుంది.
"ఈరా! నామీన కోపమా?" పల్కరించిండు మల్లయ్య.

"ఉఁహూ! నీమీనెందుకోపం? నామీన నాకే కోపం." అంది భర్తకేసి చూడకుండనె.

నిష్పత్తిలో పరిష్కరించలేవు. అయితే పల్లెల్లో నిరుద్యోగం ఎంతోవుంది. దీన్ని గురించిన నిరసన, పోరాటం మాత్రం లేవు. అక్కడ పొలాలు కొద్దిమంది చేతుల్లో వున్నాయి. మన వ్యవస్థకు అదే కీలకం. భూమి కేంద్రీకరణను బద్దలు కొట్టకుండా ఉత్పత్తి సంబంధాల్లో మార్పు తేకుండా ఎంత అధునాతన పద్ధతుల్లో వ్యవసాయం చేసినా, పారిశ్రామికీకరణ జరిగినా అటు ఫలసాయం పెరగదు, ఇటు నిరుద్యోగం తొలగదు.

అందువల్ల తెలుగుజాతి జీవితంతో నవల పెనవేసుకుపోవాలంటే ఈ మార్పులన్నిటిని ఆకళింపు చేసుకున్న రచయితలే రాయాలి. అప్పుడే తెలుగు సాహిత్యంలో ఏనాటినించో కొనసాగుతున్న ఈ తీరని లోటు తీరుతుంది.

కవిత, కథ స్థాయికి నాటకం, నవల రాగలిగినప్పుడే తెలుగు సాహిత్యం సర్వతోముఖంగా వికసిస్తుంది. పోరాటాల చేవను సంతరించుకుని ముందుకు దూకుతున్న విరసం రచయితలు ఈ లోటు భర్తీ చేస్తారని నమ్ముతున్నాం.

— విశాఖ విరసం యూనిట్

[ఈ రెండు ప్రసంగాలు జనవరి 14 ఉదయం జరిగాయి]

"ఎందుకో అసోంటి కోపం? నాకేసి చూడు– నేనేమైన తప్పుపని చేసిన్నా?" భార్య ముఖాన్ని తనకేసి తిప్పుకున్నాడు.

"నేనట్టా అన్నానేంది? అన్నీ మీదేసుకుంటవ్– నీకే సాగుతది– నా ఏడుపు నేనేడుత్తంటె, అయ్యగార్కేమొ నవ్వులాట–" మూతి తిప్పింది.

"అబ్బా, కొంచెం మెల్లగ మాట్లాడాలెమా! ఏంది, ఏమయింది– ఎందు కేడుత్తన్నవ్– మన లచ్చి పెరిగి పెద్దదయితె దాన్లగ్గమెట్ల సెయ్యాలనా?" నవ్వాడు.

కోపంతో మంచంమీంచి లేవబోయింది– గట్టిగ చేయందుకున్నడు– కూర్చోక తప్పలేదు– కూర్చుంది మళ్ళి.

"లేకుంటేందయ్య ఇదంత? నేను బయ్యంకొద్ది సత్తుంటే నీకేమో అన్నీ నవ్వులాటలే! మొన్ననేమో అట్టసేత్తివి– మల్ల యియ్యాల్లగూడ ఆ జంబికాడికి బోకుంటేంటాయె? దేవుని దయకొద్ది అందరుండబట్టి అంత సుకంగ జర్గిందిగానీ...." అంది ఈరమ్మ భర్తకేసిచూస్తూ. దసరారోజు సంగతి ఆమె కళ్ళల్లో మెదులుతున్నది. జమ్మి దగ్గరికి దొర తన మనుషులకు బాగా తాగించి పంపాడు– వాళ్ళు గుటుపకట్టెలు బట్టుకొని వచ్చిర్రు, బండబూతులు తిట్టుకుంటూ– దొరను కూడా తిట్టినారు. వాళ్ళు అయిదారుగురు వుంటారు. సంగంవాళ్ళు వాళ్ళను మక్కెలిరిగేటట్టు తంతామన్నారు కాని మల్లయ్య వద్దన్నాడు– "ఆల్లుగూడా మనసోంటోళ్ళె గదా! ఏదో దొర తాగిపిత్తె అగ్గెదాక వాగుతరు" అని ఆపిండు.

"అదంత జర్గిపోయింది గద! మల్లిప్పుడేమాయె, ఈ నీ ఏడ్పుడు?"

"ఆఁ.... అంత జర్గిపోయింది గన్కనే ఇగ అసోంటి పన్లల్లకు బోకుమంటున్న– ఏదో ఆ దేవుడిచ్చినకాడిక్కె మనకు లేదనా? కట్టం జేసోన్ని తిన్నంతుండె. మన మానాన మనం బత్కక ఏందంట?" అంది మెల్లగ బుజ్జగిస్తున్నట్టుగ, కన్నతల్లి కొడుక్కు చెప్పినట్టుగ.

"నేనేం జేత్తున్నా పీరా? ఆ దేవుడే చెయిమంటండు జేత్తన్న!" అన్నడు వెక్కిరింపుగా.

"ఎక్కిరించుగానీ, ముందుగాల నేన్జెప్పింది యిన్రాదు– ఇయ్యాల్ల మన ఎంబడి వున్నోల్లంత రేపుగూడ మనెంబడే ఉంటరని నమ్ముకమా? నాకేందో బయ్యంగున్నది– పూల్లోల్లు ఏమేమో అనుకుంటన్నరు– సేసిందంత మంచిగనే ఉన్నదిగనీ దొరగాకుం టదా? పామాయె! పగదీసుకోడు? అంటన్రు– ఆల్లు అనుకునేటిది నిజమే. దొర

డబ్బున్నోడాయె- ఏం జేసినా సెల్లుద్ది- ఇగ నీ ఇట్టం : నాకూ, నా పోరగాల్లకు ఇసమే పోత్తవో, ఏంజేత్తవో?" అన్నది ఏడ్పుగొంతుతో. నిజంగానే కళ్ళల్లో నీళ్ళునిలిచాయి. దీపం వెలుగుకు అవి మెరిసాయి.

"ఏడుత్తున్నవా; ఈరా! ఇగముందు, కూసున్నా, దొరూకుంటడనుకున్నావా? నీ పిచ్చిగానీ. నా మీనొట్టు! చూద్దాంలే మరి నువ్వోకసారి నవ్వు"

"నవ్వేత గనీ పిల్లల మీనొట్టెయి."

–దేవుడూ– ఒట్టూ– అనే రెండుదయ్యాలు నిన్ను పట్టిన యనుకున్నాడు.

"అంటే – నామీన నమ్మకం లేదా?" అని అడిగాడు.

"లేకేంది? గంపెడంత !" నిండుగా నవ్వింది ఈరమ్మ–

*　　　*　　　*

తెల్లవారింది.

పత్రిజల విజయానికి గుర్తుగా సంగపోల్లు ఊరేగింపు తీస్తున్నారు.

ఎక్కడికో తొందరగా తయారవుతున్నడు దొర, ఇది చెవిలోవేశాడు కొంరడు. కొంరనికి మనుసుల ఏనుగెక్కినంత సంబరమయితున్నది.

"మాదర్‌ఛోద్ లంజకొడ్కా ! సంగపోల్లు ఊరేగింపు దీత్తున్నర్. నువ్ నా పాణం దీత్తున్నవ్. ఆల్లేడ జత్తె నాకేందిరా? అచ్చినాకే జెప్పాల్నా!" గుడ్లురిమిండు దొర.

భయంతో వణికాడు కొంరడు. దొర చచ్చిన పేనులా అయితా డనుకున్నాడు కానీ పులిలా తనమీద అరుస్తాడనుకోలేదు. 'లంజకొడ్కా – నీకు దినాల్ దగ్గర బడ్డ'యనుకున్నాడు మనసులో.

"అరేయి కొంర ! నేనొచ్చేదాక, నువ్వాడికి బోకు- ఈడనే ఉండు. దొర్సానేం జెప్పినా చెయ్యి. సంగపోల్లు ఏమేం జేత్తే అయన్ని తెల్సుకొని యాది కుంచుకొని నాకుజెప్పాలె. నేనచ్చేదాక మాత్రం గడి గడప దాటకు ?"

"సిత్తం దొరా." నసిగిండు కొంరడు.

'బాంచన్దొర, సిత్తం–' అనేటోడు యియాల యిట్ల అంటుండేంది? అనుకున్నడు దొర. "లబ్డికొడుకు, ఈనికాక్కడ కావరం ఎక్కలేద్గద?" అనుకుంటనే మేడ దిగిండు. దొర్సానికి జెప్పిండు.

170

దొరది మోటార్ సైకిల్ ఫట్ ఫట్ మన్నది. అది పరుగెత్తుకు పోతుంటే దాని పొగ చిన్న మబ్బులా బుసకొడ్తున్నది.

అది కనుచూపు మేర దాటగానే హమ్మయ్య అనుకున్నాడు కొంరడు.

"పేద ప్రజల ఐక్యత వర్ధిల్లాలె."

"...దొర దౌర్జన్యాలు నశించాలె".

"రైతు కూలీ సంఘం వర్ధిల్లాలె."

సంగపోల్ల అల్లరి కొంరని చెవుల్లో పడింది. చూద్దా మని కిటికీనుంచి తొంగి చూడబోయిండు.

"అరేయి కొంరా! అమ్మగారు రమ్మంటున్నరు" దొరగారి పదేళ్ళ కొడుకు వచ్చి చెప్పాడు.

కొంరనికి కోపం వచ్చింది- ఆ పోరనిమీద, పిలిచిన దొర్సానిమీద- "దొర అటు బోంగనే దానికేం బుట్టిందో?" అనుకొన్నడు. దొర వున్నప్పుడు ఎప్పుడూ కొంరన్ని పిలువ లేదు.

పోరని వెనుక నడిచాడు, పిలిచిన దొర్సాని దగ్గరికి.

* * *

కోడికూర ఘుమఘుమ్మంటున్నది. గరం మసాలా వాసన గది అంతా నిండి పోయింది.

సీసాలు టకటక మంటున్నాయి. గ్లాసులు గలగల మంటున్నాయి. ఏదో ఘాటు వాసన ముక్కుల బెదరగొడ్తున్నది.

అతను.... తాలూకా అంతట్లోకి పెద్ద భూస్వామి. దొరలందరికీ పెద్ద. ఆ తాలూకాలో ఏ ఆపద వచ్చినా ఆదుకునేది ఆ దొరే.

"ఇగ అందరిష్టమచ్చినంత తాగున్రి. మనం మాట్లాడుకునేది శానుంది." అన్నాడు పెద్దొర. గండుపిల్లి ముఖం. నెరిసిన బట్టతల. తెల్లని ఖద్దరు బట్టలు.

"మీ ఊర్నుంచి ఇగ అందరచ్చినార్రి? లే కీల్లు గూడా సంగంల గల్సినార్రి?" అడిగింది గండుపిల్లి.

"ఆఁ.... అందరొచ్చిన్రు. అయినా పాపం ఆళ్ళేంజేత్తరు? జనమంత ఒక్కటయినంక? నన్ను జూసి పులింజూసినట్టుగ బయ్యపడేవాళ్ళు. నాకే తెడ్డు జూపిత్తున్నరు." అన్నడు- "మీరేమన్న అనున్రి- మీకు సాతగాదు- దద్దమ్మలు పెత్తనం

చెలాయించరాదు అనుర్రి ఆ మల్లడున్నంత కాలం ఇగా వూర్లె మా కిలువ లేదు. ఆని సంగమున్నంత కాలం మేమావూర్లె బత్కుడు కష్టం!" అన్నాడు దొర.

"అగో అట్లనుక్కుంటె మన పెత్తనాలిగ నడ్సినట్టె! ఇగ అస్సల్ సంగతికొద్దం. అస్సలు మనమందరమిక్కడ మీటింగు ఎందుకయినమంటె, మీ వూర్లల్ల నుంచి ఇంత దూరమచ్చి ఈడ కల్సుకున్నదెందుకంటె, మీకు బుద్ధిల్లేక- పెత్తనాలెట్ల నడిపించుకోవాల్నె నే తెల్విలేక- నేనంటున్నని కోపాన్కి రాకుర్రి- ఇది నేను అంటలేను. ఆ మల్లదే అన్నడు- ఆని సంగమే అన్నది."

"మన దొరతనాలకే అడు, ఆని సంగం ఎసరుపెడ్తుంటె, మీరంతా చూస్తుంట కూసున్నరంటె- మనకు బుద్ధిలేదని తెల్తనే ఉన్నది. మనకే తెలివుంటె- అడు, ఆని సంగం మనతోటి దొర....కు ఎదురు తిరిగి దొరతనానికే ఎసరు పెడ్తున్నారంటె, అ:.... లంజకొడుకు ఎంతకు తెగించినట్లు? అడు ఒక్క మన తోటి దొర....కే శతృవు కాదు. దొరతానానికే శతృవు- అంటే మనమందరం దొరలమే గాబట్టి మనందరికీ శతృవన్న మాట- మన దాంట్ల కొందరనుకోవచ్చు- మాకు దొరతనమున్నదా అని అది పెద్దతప్పు- అట్లంటే మనందరం ఏకం కానట్టు లెక్క- ఆ సంగం లంజకొడ్కులకు సందిచ్చినట్లయితది. పెత్తనం చెలాయించె దొరలకే జనం పంగనామాలు పెడ్తున్నరంటె ఇగ మిగిల్న దొరల బత్కు కుక్క బతుకే! అని నేనంటున్న."

"మా వూర్లె జాడునిర్రి, నా మాట కెదురురేదు. నేను బత్కుమ్మ ఎన్నడంటె అన్నడే. అడమాత్రం సంగపోల్లు లేరా? ఉంటే ఆ లంజకొడ్కులు నా ఊక పీకినార్రి, ఇప్పుడు సూస్కపోన్రి, సంగంలుంటె ఒక్కొక్క లంజకొడ్కును జంగల్ బట్టించిన! జంగల్ బట్టించుడంటె సిన్న పననుకున్నరా? జూటా కేసులు అల్లమీన తయార్జేయించాలె. ఇగ అది సాతగాకుంటె అల్లను అస్సల్లేకుండ జెయ్యడం పెద్ద సిక్కుం గాదు...."

"ఇగ మీ వూర్లో ఒగ సంగముంది. దానిలీడరు ఎడ్డి నా గాడ్దికొడుకు. అడు జేసే ప్రతీ పన్కి – గుళ్ళో జేజల్లెక్క చూస్కుంట కూకున్నరు. నిప్పుకు నీరెత్తినట్లున్నరు. కానీ నే సెప్తిగా మనం దొర్లమంత ఒకటి, మన దొర తనాలు సల్లంగుండాలంటె, మనండ్ల మనకెన్ని పాతపగలున్నా- మనం ఒక్కటి కావాలె. మన కులపోని బతుకు బజారుకెక్కుతుంటె సూస్కుంట కూసుంటె మంచిదా?"

"ఇంతదన్క మీ దొరతనాలు ఈ మాత్రమయినా పెత్తనం చలాయిస్తున్నయంటే జనానికి ఈయన మీదున్న బయ్యం – భక్తే."

172

"కూలినాలి జనం బతుక్కుతుందంటె మనమే కారణం. ఆళ్ళు తినేది మనుప్పే, తాగేది మన గంజినీళ్ళే."

"నిన్నమొన్న మీ వూళ్లె జరిగింది విన్న తర్వాత— నా కసలు సచ్చినంత పనయ్యింది అనుకొన్రి."

"మరిగ— ఆలోచించుకోన్రి ఈయన దొరతనమే బోవాల్నని మీరనుకుంటే, మీ దొరతనాలు ఉన్నకాడికి పుస్తెల్ తెంపుకున్నట్టుగ పుటుక్కుమంటయి. ఇగ తర్వాతచ్చె మన పోరగాండ్లకు ఇసం బోసుకున్నట్లయితది."

"ఇంతసేపు నేమ్మాట్లాడింది యింటిరి మరిగ మీ మన్సులల్ల ఉన్నది జెప్పన్రి"

అందరు "మంచిగ మాట్లాడిన్రు" అన్నరు.

తిన్నరు – తాగిన్రు – తాగిన్రు – తిన్నరు.

"పెద్దొరకు తమవూళ్ళె సంగపోల్లు ఎదురు తిర్గుతున్నరంటె రేపిదే గొడ్డలి తమ బొండిగెల మీనికి రాదని పూచీఏంది? అందుకని ఆ గొడ్డల్ని యిప్పుడే మొండి బోద గొట్టాలె జెప్పింది నిజమే. 'దొరలకు దొరలకు ఎన్ని పగలున్నా, మద్దెలింకొకనికి సంపత్తె ఆయింత ఆడు ఏకు బోయి మేకయి కూసుంటడు! గన్క దొరలంత ఎప్పట్కీ ఒక్కటిగానె ఉండాలే, దొరతనమ్మీన గుత్ప ఎత్తేటోన్కి బుద్ధిజెప్పాలె?" అనుకున్నరు.

తిన్నది అరుగుతున్నది. మెల్లగ తాగింది కూడా అరుగుతున్నది.

* * *

సంధ్యవేళ అయింది.

"అరేయి రాజీ! మీ యవ్వచ్చినంక జెప్పు— నాయ్న వూరికి బోయిండని." కొడుక్కు జెప్పి కూతుర్ని ముద్దుబెట్టుకున్నడు మల్లయ్య.

"నేంగూడ తత్తనే మల్లన్నా! ఈడుండి నేనేం జేత్తను? ఇద్దరం బోద" మన్నడు చలపతి.

"నువ్వెందుకు చలపతి? ఈడ్నే ఉండు అందర్ని కూసుండబెట్టి మాట్లాడు."

ఇంకో మాట అనలేదు చలపతి. 'మంచి'దన్నట్టు తలూపాడు.

'అచ్చినంక అదినకు జెప్పు. నేను గన్నడకపోతె బయపడగిట్ట. రాత్రచ్చి ఇక్కన్నే పండుకో'మని చెప్పి కదిలాడు మల్లయ్య.

తోవలో కన్పించిన వాళ్ళందరిని పలకరిస్తూ నడుస్తున్నాడు.

వూరుదాటేసరికి మసక చీకటి అయింది.

తను పోయేది పక్కవూరికే నడిస్తె అరగంట ప్రయాణం.

"కొడ్కా మల్లయ్యా" పిలిచాడు కుమ్మరి సాయన్న. మొక్కజొన్న చేను కావలి కాస్తున్నాడు. అతని మధ్యవయస్సు భార్య చనిపోయింది. ఇద్దరు కూతుళ్ళే. పెద్దకూతురు పెళ్ళయి అత్తారింటికెళ్ళిపోయింది. మిగిలింది చిన్నకూతురే మంచి పిల్లవాడుంటే ఇల్లరికం తెచ్చుకోవాలని చూస్తున్నాడు. ఆపని మల్లయ్యకే అప్పగించాడు.

'ఏందే నాయ్నా! కంకులు బాగ్గాసినయా?" ఆగిండు మల్లయ్య.

మంచె దిగి వచ్చాడు సాయన్న, "ఏం గానుడో ఏమోరా కొడ్కా ఈ చేను సంగతి నీకు దెలుసు గదా? దొర ఈ భూమి తన దంటున్నడట. ఒకరిద్దరు జెప్పిర్రు కల్లంమీదికి కంకు లేస్కపోనత్త నన్నడట, మరి నా రెక్కలు ముక్కలాయె- అదేమొ గట్టనపట్టె ఎట్టరా ?

"అని ఎవ్వడన్నడే? దొర అన్నడని ఎవ్వడో జెప్తె మన మెగుర్దామా ? రానీ, కల్లం మీదికి అచ్చినపుడే ఆని పని బెడ్తం. మేమందరముండంగ ఇంక నీకేం బయ్యమే ?" అన్నడు మల్లయ్య.

"నాకేం బయ్యంరా? తెల్సినోనివి నీకు జెప్పకుంటే ఇంకెవ్వలకు జెప్పుకుంట? పరెగని యాడిదాక బోతున్నవురా !"

"ఇగో పక్కూరికి బోతన్ననే-" కదిలిండు మల్లయ్య.

"సీకటి పడతాంది, జెప్పన బో బిడ్డా!"

చేనులు దాటిండు.

ఈ వూరికి పక్క వూరికి పోయే తోవ చింత తోపుల్లో నుంచి పోతుంది. చింతలతోపు దాటితే చేన్లమధ్య మైలు దూరం నడిస్తే పక్కవూరు చేరుకోవచ్చు.

కిర్రుచెప్పులు సప్పుడు చేస్తున్నయి. చేతిలో గుత్పకట్టె భూమ్మీద వేసినప్పుడల్లా సవ్వడి చేస్తున్నది.

గాలి వీస్తున్నది- కీచురాళ్ళు అరుస్తున్నాయి. చెలకల్లో కప్పలు బెకబెక మంటున్నాయి.

చింతచెట్లలోకి వచ్చాడు మల్లయ్య.

చంద్రుడు అప్పుడే మొగులు మీదికి వచ్చాడు.

ఒక్క తోవే కనబడుతోంది.

174

ఎవ్వరో ముగ్గురు ఎదురుగ వస్తున్నారు. ఒక్కొక్కరిది కండలు తిరిగిన శరీరం. చేతుల్లో గుత్ప కట్టెలున్నాయి.

వాళ్ళను చూడగానే మల్లయ్య పిడికిలి బిగుసుకున్నది. గుత్ప కట్టెను చెయ్యి నిండా అమిరిచ్చుకున్నాడు.

"అన్నా! వూరు ఇంకెంతదూరం?" వాళ్ళలో ఒకడు అడిగాడు.

"అగో కన్పిస్తాంది- ఇంతకు, మీదేవూరు? ఏం పనికి బోతున్నరు?"

ఏదో వూరుపేరు చెప్పారు వాళ్ళు "సంగపోల్ల దగ్గర్కి బోతున్నం. సంగం పెద్ద మల్లయ్యట- ఆయన్తోటి మాట్లాడాలె- మా వూర్లె గూడా సంగం బెడ్తామని ఉన్నది. లంజకొడుక్కులు ఆ దొరల్తోటి బత్కలేకుంటున్నం" అన్నాడు ఒకడు.

"అట్లనా? నపస్తె, నేనే మల్లయ్యను, తొందర పనుండి పక్కూరికి బోతున్నా, మీరు వూళ్ళెకు బోయి సంగంకు బోన్రి."

"అట్లాగే మల్లన్నా, మరి నువ్వు జల్దిరావాలె." దండం పెట్టారు.

"మంచిది" రెండు అడుగులు వేసాడు మల్లయ్య- అంతే.

తలమీద ఏదో బలంగా పడింది. అది తనకు తెలుసు గుత్ప కట్టెదెబ్బ- లంజకొడుకులు నమ్మిచ్చి.... ఎన్కదెబ్బ తీసిన్రు- మసక చీకటి. కండ్లు చీకట్లు కమ్మినయ్. చేతిలోవున్న గుత్పకట్టెను గుడ్డిగా, బలంగా గిరగిరా తిప్పాడు మల్లయ్య.

"అబ్బా!.... సత్తిన్రా" అరిచాడు ఒకడు.

ఆ వెనుకే మల్లయ్య తల మరిన్ని దెబ్బలు బలంగా పడ్డాయి.... కింద పడ్డాడు మల్లయ్య.

* * *

వూర్లె కోడిగూసింది.

పాలు పితికే వాళ్ళు లేస్తున్నారు.

ఇంకా తెల్లవారలేదు.

మల్లయ్య చనిపోయాడు- కాదు, చంపేసారు అన్నవార్త సుడిగాలిలా సుళ్ళు తిరిగిపోతున్నది వార్త ఒకరి నుంచి ఒకరికీ.

ఉన్న ఊరంత గడి ముందరకు వచ్చి ఆగింది. జనంలో గుసగుసలు ముచ్చట్లు.

'అరేయి! మన మల్లన్న గీడెందుకు సచ్చిపోతడ్రా? గీడేం పనున్నదని గీడికత్తడు? నిన్నపొద్దూకే జాముల పక్కూరికి బోతనన్నడు. ఇదంత ఆ లంజకొడుకు

దొర పనే అయ్యుంటుంది. ఆనక్కాన్ కుక్కలడుగ. నీ యక్క! నీ యవ్వ! గడిలకుబోయి అర్సుకుందం రాన్రి అని సంగతేందో!" అరిచాడు ఓదెలు.

అతని అంగీలేని ఛాతి ఎగురుతున్నది- కళ్ళలో నుండి అగ్ని కురుస్తున్నది.

చలపతి కేటూ తోచడం లేదు. అతని మెదడు పని చేయడం లేదు. శవం దగ్గర కూచున్నాడు. మల్లయ్యనే పరీక్షగ చూస్తున్నాడు. తలమీద బలంగా దెబ్బలు తగలవచ్చు- తలంతా రక్తం, శవం బోర్లబొక్కల ఉన్నది. దొర మేడమీద కిటికీ అద్దాలు పగిలి వున్నయ్. ఇంతవరకు ఓదెలు పెట్టిన కేకలే చెవుల్లో గింగురుమంటున్నాయి.

"మల్లన్న వూరికి బోతనన్నోడు- గీడికెందు కచ్చిండు? కిటికీ అద్దాలెందుకు పగిల్నయ్? ఓయాల్ల మల్లన్న బంగ్లమీనికెలి దున్కిండా? దున్కితే నెత్తిమీద దెబ్బ లెందుకు తగిల్నయ్?" ఆలోచిస్తనే ఉన్నాడు.

ఈరమ్మ భర్తమీదపడి ఏడుస్తోంది గుండెలవిసేటట్టు.

లస్మమ్మ పిల్ల లిద్దరిని పట్టుకుండి- ఈరమ్మ దగ్గరే కూచున్నది. పిల్లలు చంటివాళ్ళు, వాళ్ళకేం తెలుసుగానీ, తల్లి ఏడుస్తుంటే వాళ్ళుకూడా ఏడవసాగారు.

ఓదేలన్న మాటలకు అందరు చేతులెత్తారు. అందరు గడీలకు పోయారు దొరను బండబూతులు తిట్టుకుంటూ. గడీలో ఎవ్వరూలేరు. తలుపులతాళాలు పలగ్గొట్టారు- యిల్లంతా వెతికారు- ఏవి దొరికితె అవి లేవట్టి ఎత్తేసారు, విరగ్గొట్టారు. దొరమీది కసినంతా వాళ్ళు ఆ విధంగా తీర్చుకున్నారు.

శవం దగ్గరికి వచ్చిన కొంరని చలపతి అడిగాడు.

"కొంరన్నా! రాత్రి నువ్వేడున్నవ్? గడీలుంటె, ఏమన్న లొల్లిగిట్ల యినచ్చిందా?" అడిగిండు చలపతి.

"చలపతన్నా! రాత్రి నేం గడీల్నె బున్న. ఏసోంటి లొల్లి ఇన్పియ్య లేదనీ- మబ్బుల మూలసుక్క బొడ్వకముందు దొరలేసి బండి తయారు జెయ్యమన్నడు- యీడుంటె నేం బతకన్రి కొంరిగా నా అదృష్టం బాగుంటబట్టి నేంబత్కిగానీ- అన్నడు. దొర, దొర్సాని, కొడుకు, బండితోలె రామయ్యతాత ఎల్లిపోయిన్రు-" కొంరడు చెప్పాడు.

* * *

పోలీసు స్టేషన్, కుర్సీలో దొర.

"ఏందో ఇంత పొద్దాల్నె- అచ్చినుర్రి దొరగరు. చాలాకాల దర్సనం మాతోని పనిబడ్డదా ఏంది?" పరామర్శించాడు అమీన్‌సాబు.

176

"ఏంలేదు.... చాలా పెద్దకేసు-" చెప్పటానికి వెనకాముందూ చేసాడు దొర.

"ఏమో ఎన్కముందు జేత్తన్నరు? సెప్పండి."

"రాత్రి పన్నెండు గంటల్దాటింది. నడిజాం రాత్రి దాటిందన్నమాట, ఎవడో కిటికిలనుంచి దున్కిండు. అదివారకు నేనింక నిద్రబోలేదు. జెప్పనలేసి లైటేసిన. అడు మల్లయ్య మొకం జెప్పనేర్పాటు జెయ్యరాకుంట, మొకానికి పంచెగట్టుకున్నాడు గని, అదెట్లున్నా నేనేర్పాటు జేత్త! అడు నన్ను జంపుటానికొచ్చిండని బయ్యపడ్డ గట్టిగ అరిసిన ఎవ్వలన్న అత్తరేమోనని, ఎవ్వలత్తరు? వూరంత అనికే మద్దతాయె! ఆకర్కి నా ఇంటి పని మనిషి కూడ ఇగ నేను అర్వంగనె అడు నన్ను బండబూతులు తిట్టుకుంట ఒక్కతన్ను దన్నిండు. ఆయింత నేనెల్లల్కలబడ్డ సూడుమ్రి మోసెయ్యకి మంచం కోడు దాకింది. ఆయింత అప్పట్కి నా దొర్సాని కూడాలేసి గట్టిగర్సేనక్కి, లంజకొడుకు దానినోరు మూసిండు. ఇగ నాకు కోపమాగలే వాని బొండిగె దొర్కిచ్చు కొని పిస్కబోయిన, లంజకొడుకు నా కడ్పుల బలంగ గుద్దిండు. అబ్బా – ఇప్పట్కి కడ్పుల పేగులు లుంగజుట్టుకుంటున్నయి" కడుపు పట్టుకున్నాడు. "ఆయింత వాడు కిటికిలనుంచి కిందికి దూకిండు. బంగ్లమీనికెలి దుంకెటప్పటికి.... లంజకొడ్కు అడి దాడ్నె సచ్చిండు. సంగపోల్లు నన్నేమన్న జేత్తరని బయపడి మీ దగ్గరికచ్చిన" అమీన్‌సాబ్ చేతులు పట్టుకున్నాడు.

అమీన్‌సాబు అంతా రాసుకున్నాడు.

"సరే? మీకేం బయ్యం లేదు–"

పోలీసాయనకు చెప్పాడు, జీపు తయారుచేయమని "మీ వూర్కిబోతున్న - పంచనామ జేస్కోని రావద్దా. అద మీ మన్సులు ఎవ్వలన్న వున్నరా?"

ఇప్పుడు ఆ వూళ్లో పోలీసు క్యాంప్ వున్నది.

ఆ వూళ్ళోకి ఎవరొచ్చినా వూరు నుంచి ఎవరు బయటకు బోయినా, ముఖ్యంగా యువకులను, ప్రశ్నలతో వేధించి, చిత్రహింసలు పెడుతూ రోజుల తరబడి అక్రమ నిర్బంధంలో వుంచుతున్నారు– వూరు అట్టుడికినట్టు వుడికిపోతుంది.

యింత జరుగుతున్నా వూర్లో మారుమూల గుడిసెల్లో రాత్రుళ్ళు ఏదో సంచలనం ఎవరో ఎవరినో కలుకొని పోతున్నట్టున్నారు, వున్నట్టుండి ఒకనాడు తెల్లవారుజామున పోలీస్ క్యాంప్‌లో కలకలం– వూరు నిండా ఎవరో ఎర్రని పోస్టర్లను అంటించారట, కరపత్రాలూ పంచారట.

"అన్నలూ, చెల్లెళ్ళూ! అధైర్య పడకండి. కలిసికట్టుగా నడవండి ఎత్తండి పిడికిళ్ళు, పోరాటం ఆగదు–" ఇది ఆ కరపత్రాల సారాంశం.

(అయిపోయింది)